

2022/02

OXFORD
RESEARCH

Evaluering af ”Sig det til nogen”

– ambulans rådgivning
til voldsramte kvinder

Evaluering af "Sig det til nogen"

– ambulante rådgivning til voldsramte kvinder

Hvert år udsættes omkring 38.000 kvinder og 19.000 mænd for fysisk vold af en tidligere eller nuværende partner¹. Mindst 108.200 voksne har været udsat for psykisk vold inden for det seneste år², og hvert 6. barn oplever vold i hjemmet³. Undersøgelser viser ydermere, at disse tal ikke er faldende, tværtimod. Antallet af ofre for vold i hjemmet har været konstant over de sidste mange år, mens antallet af kvinder og børn på krisecentrene stiger⁴.

Voldsudsættelse og det at vokse op med vold øger markant risikoen for, at man selv viderefører et mønster som voldsudøver eller voldsudsat i ens videre relationer. Derudover har volden ofte en lang række negative konsekvenser for ofrene. Dansk forskning viser bl.a. en sammenhæng mellem voldsudsættelse og ensomhed, en række psykosociale faktorer og dårligt mentalt helbred⁵. Herudover har børn, der er vidner til vold i hjemmet, markant større risiko for at blive anbragt uden for hjemmet, mistroivsel og psykiske men.

Omkring 2000 kvinder og deres børn får hvert år ophold på et krisecenter i Danmark. Det opfylder dog langt fra det behov for hjælp, som det vurderes, at der er. Det er ikke alle kvinder, der har behov for et krisecenterophold, eller som ser et krisecenterophold som en mulighed for dem. Disse kvinder søger ofte forgæves hjælp i en længere

periode, hvor konsekvenserne og følgevirkningerne af volden forværres for dem og eventuelt deres børn. Det er på denne baggrund, at det vurderes som relevant at udvikle og drive flere slags indsatser målrettet voldsofre i Danmark.

**Sig det til
nogen**
af **DANNER**

Sig det til nogen tilbyder ambulante rådgivningsforløb til kvinder, der er udsat for vold i nære relationer, samt deres pårørende. Projektet blev startet som et samarbejde mellem Danner, Ringsted Krisecenter og Randers Krisecenter og køres i dag af de tre oprindelige krisecentre samt Kvindehjemmet, Kolding Krisecenter og Holstebro Krisecenter.

Oxford Research har fulgt og evalueret Sig det til nogen (herefter SDTN) siden 2018. Nærværende rapport er en sammenfatning af resultaterne fra den endelige evaluering af indsatsen. Rapporten har til formål at evaluere den ambulante rådgivnings resultater og virkning for indsatsens kvinder og pårørende samt belyse, hvilke faktorer som

1. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet (2018): Vold og seksuelle krænkelser.

2. Justitsministeriets Forskningskontor (2020): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet – Offerundersøgelserne 2005-2020. Hovedtal.

3. Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark.

4. Danmarks Statistik (2021): Lidt flere kvinder på kvindekrisecenter i 2020: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=32775>

5. Socialstyrelsen (juni 2020): Omkostningsanalyse af ambulante rådgivning til personer udsat for vold i nære relationer.

hhv. hæmmer og fremmer opnåelsen af de ønskede resultater. Evalueringen har således et summarisk sigte og bidrager med en samlet dokumentation af indsatsens virkning og resultater. Herudover har evalueringen et fortsat fokus på læring og anbefalinger til det videre arbejde med SDTN.

Den samlede evaluering, samt en dybdegående beskrivelse af evalueringens datagrundlag, kan læses her:
<https://oxfordresearch.dk/publications/evaluering-af-sig-det-til-nogen/>

Sig det til nogens målgruppe

Evalueringen viser, at tilbuddets målgruppe på flere områder adskiller sig fra kvinderne på krisecentrene. De voldsudsatte kvinder, som søger hjælp hos SDTN, er i gennemsnit ældre end kvinderne på krisecentrene, de har oftest en lang uddannelse (57 pct. har en mellemlang eller langvideregående uddannelse) og en god tilknytning til arbejdsmarkedet. Herudover er næsten 100 pct. af kvinderne udsat for psykisk vold, mens andelen, der er udsat for fysisk vold, ligger på 60 pct. Kvinderne har i gennemsnit levet i det voldelige forhold markant længere tid end kvinderne på krisecentrene; således har 38 pct. af kvinderne i SDTN levet i det voldelige forhold i mere end 10 år. I tråd hermed har hele 60 pct. af kvinderne børn med voldsudøveren. Herudover gælder det for færre af kvinderne, at de tidligere har indgået i voldelige relationer, og for en stor del af kvinderne er der således tale om et enkeltstående forhold og ikke et mønster (65 pct. af kvinderne har ikke tidligere været

voldsudsatte). Samlet set kan SDTNs målgruppe betegnes som en socioøkonomisk stærk gruppe af kvinder, som ikke tidligere har søgt hjælp, men som oftest har levet i volden i mange år, hvilket har haft omfattende negative konsekvenser i deres liv.

Herudover henvender SDTN sig til pårørende til voldsudsatte kvinder. Evalueringen viser, at størstedelen af de pårørende er kvinder (66 pct.). Mens to tredjedele af de pårørende er over 50 år, er blot 15 pct. under 30 år. Herudover er 82 pct. i familie med den voldsudsatte. Af disse er størstedelen mødre til den voldsudsatte. Evalueringen viser ydermere, at langt størstedelen af de pårørende (73 pct.) ikke tidligere har modtaget hjælp eller støtte.

Betydningen af den stærke voldsfaglighed samt de trygge og anonyme rammer

SDTNs DNA består af seks kerneelementer, som alle har en afgørende betydning for indsatsens virkning. Evalueringen viser, at særligt de fagprofessionelles voldsfaglighed har afgørende betydning for kvindernes udbytte.

Elementer i Sig det til nogen

For voldsudsatte kvinder

- Individuel rådgivning
- Psykologbehandling
- Gruppeforløb.

For pårørende

- Individuel rådgivning.

Jeg skulle forstå, at det var vold... for det var jeg ikke klar over. Det er i SDTN, at jeg har fundet ud af, at var psykisk vold, materiel vold og økonomisk vold. Det er svært, for manipulationen har fyldt allermest i det her spil. Hvis SDTN havde eksisteret for mange år siden, og jeg kendte til det, så havde jeg været reddet langt før, og så er jeg sikker på, at mine skader havde været væsentlig mindre. (Kvinde, Rådgivning og psykologforløb).

En stor del af kvinderne føler sig for første gang hørt og forstået i SDTN og kan spejle sig i rådgivernes fortællinger om voldens dynamikker. Herudover viser evalueringen, at det har stor betydning for kvinderne, at tilbuddet ikke findes direkte på krisecenteret, men i trygge og anonyme rammer. Kvinderne opbygger en stor tillid til deres rådgiver, hvilket har stor betydning for, hvor meget de åbner op, deler med rådgiveren og derigennem kan bearbejde.

Behovet for ambulante rådgivning

Siden projektets implementering har SDTN fået 1314 henvendelser fra kvinder, pårørende og øvrige kontakter omkring de voldsudsatte kvinder. I skrivende stund er 540 kvinder startet i et forløb i SDTN, mens 362 kvinder har gennemført et forløb, og 169 pårørende har fået hjælp. SDTN har siden projektets opstart haft ventelister i længere perioder, og projektlederen fortæller, at ventelisten i Københavnsområdet har ligget på 3-7 måneder. Det er derfor tydeligt, at der er et stort behov for og efterspørgsel på den ambulante rådgivning.

Endvidere lykkes det for Sig det til nogen at nå ud til en ny målgruppe. Som beskrevet er kvinderne ofte socioøkonomisk stærke og kan ofte ikke se sig selv på et krisecenter. Evalueringen viser, at en stor del af kvinderne, inden deres første samtale ved SDTN, ikke har anerkendt omfanget eller konsekvenserne af den vold, som de er eller har været udsat for. Disse kvinder er primært udsat for psykisk vold, men har ikke stiftet bekendtskab med begreber omkring voldsformerne eller voldens dynamikker før. En stor del af kvinderne har været udsat for psykisk vold og manipulation i en sådan grad, at de ikke længere ved, hvad der er rigtigt og forkert. Disse kvinder har mistet selvverdet og troen på sig selv. I tråd hermed lægger kvinderne en stor del af skylden for volden på sig selv, og de har derfor ikke tidligere kunnet sætte grænser eller bryde med volden. På trods af at en stor del af kvinderne generelt har styr på bolig, økonomi og job, er de ofte psykisk nedbrudte, har lavt selvverd og selvtillid, og flere af kvinderne har symptomer på angst, depression og PTSD.

De voldsramte kvinder får styrket selvverd, øger deres selvstændighed og tager flere skridt på vejen mod et liv uden vold

Evalueringen viser, at de voldsudsatte kvinder opnår en stor forandring og progression, målt på det internationale anerkendte mål Empowerment Star. Empowerment Star er specielt udviklet til at måle voldsudsatte kvinders udvikling mod et mere selvstændigt liv uden vold. Empowerment Star måler på en række kerneelementer, hvor skalaen strækker sig fra 1 til 10. Evalueringen viser bl.a., at kvinderne i gennemsnit opnår en signifikant forandring på kerneelementerne:

- Sikkerhed: fra 5,6 til 8,5
- Empowerment og selvverd: fra 5,2 til 7,9
- Helbred og sundhed: fra 6,7 til 8,5.

Kvindernes progression målt på Empowerment Star kan ikke isoleres fuldstændig og udelukkende tilskrives forløbet i SDTN. Således gennemgår kvinderne andre ting sideløbende i deres liv, hvilket påvirker deres udvikling både positivt og negativt. Omvendt har nærværende virkningsevaluering fokus på de små skridt på vejen samt på de mellemliggende mekanismer, som bidrager til kvindernes udbytte. Gennem både Empowerment Star, de øvrige kvantitative og de kvalitative datakilder er det tydeligt, at SDTN har en selvstændig betydning og virkning for kvinderne i indsatsen.

Samlet set viser evalueringen, at forløbet hos SDTN medfører, at kvinderne gennemgår en markant udvikling mod et mere selvstændigt og sikkert liv, karakteriseret ved øget trivsel for dem selv og deres eventuelle børn. Evalueringen viser således, at SDTN når de opstillede målsætninger for det ambulante tilbud, hvilket kort er uddybet i det følgende:

Kvinden øger sin erkendelse af, at hun er udsat for vold:

Det første trin på vejen mod et mere selvstændigt liv uden vold og voldens konsekvenser er, at kvinden øger sin erkendelse af, at hun er eller har

været udsat for vold. Denne erkendelse er nødvendig for, at kvinden kan fralægge sig selv ansvaret, begynde at arbejde med skylden og skammen og opbygge selvværd.

Evalueringen viser, at størstedelen af kvinderne for første gang oplever at blive hørt og forstået i SDTN. En række af kvinderne har tidligere opsøgt hjælp bl.a. i form af psykolog, parterapeut eller coach, men er ikke blevet mødt med forståelse, som oftest pga. en manglende voldsfaglighed. Evalueringen viser, at kvinderne gennem de første samtaler i SDTN i høj grad øger erkendelsen af, at de er eller har været udsat for vold.

Kvinden får bedre forståelse for voldens dynamikker og konsekvenser:

De fagprofessionalles voldsfaglighed og brug af psykoedukation er de primære kilder til, at kvinderne øger deres forståelse for voldens dynamikker og konsekvenser. I forlængelse heraf angiver hele 96 pct. af kvinderne i SDTN, at de har ændret deres syn på volden gennem forløbet.

SDTN har været min redning.

Her har jeg fundet ud af, hvad jeg har været i, og at det ikke var min skyld. Når man går rundt for sig selv, så tror man, at det er en selv der tager fejl, jeg troede jo, at der var noget galt med mig. For jeg fik jo hele tiden at vide, at det var min skyld og at jeg var forfærdelig, at jeg selv var ude om det osv. og jeg blev behandlet dårligere og dårligere, og jeg tænkte bare at "det er min egen skyld, at han opfører sig sådan her". Så jeg blev lullet ind i alt det, så jeg til sidst ikke vidste, hvad der var op og ned. (Kvinde, Rådgivning og psykologforløb).

Kvinden kan spejle sig i sine egne og eventuelle børns reaktionsmønstre:

Evalueringen viser, at kvinderne gennem SDTN opnår en større forståelse for både voldsudøverens

handling, deres egne reaktioner og deres eventuelle børns reaktionsmønstre.

Herudover kan kvinderne spejle sig i rådgivernes fortællinger, og flere kvinder italesætter, at de for første gang ikke føler sig alene.

Kvinden får redskaber til at tackle sin situation:

Gennem SDTN får kvinderne en række redskaber til bedre at kunne håndtere svære følelser, konkrete, pressede situationer og deres børn. Evalueringen viser, at der sker en signifikant udvikling i andelen af kvinder, som gennem forløbet i SDTN oplever at have redskaberne til at undgå vold.

Kvindens ressourcer bringes i spil, og hun taler med andre om sin situation:

SDTN bygger på en empowerment-tilgang og et helhedssyn på de voldsudsatte kvinder og deres situation. Gennem tilbuddet får en stor del af kvinderne således opbygget deres selvtillid og selvværd, de lærer at stole på sig selv og tager kontrollen over og mestrer eget liv. Evalueringen viser endvidere, at mens flere kvinder bryder tabuet og taler med andre om volden, har andre kvinder fortsat ikke lyst til at tale med andre om deres situation efter forløbet i SDTN.

Kvinden får bedre trivsel:

Målt på WHO-5-trivselsindeks opnår kvinderne i gennemsnit en signifikant udvikling i deres trivsel (fra 37,6 til 58). Kvinder går således i gennemsnit fra at være i stor risiko for dårlig trivsel, depression og andre psykiske udfordringer, til at trives i langt højere grad og befinde sig inden for 'normalområdet'.

Kvinden bearbejder voldens følger, herunder traumereaktioner:

Særligt psykologdelen af tilbuddet har en markant effekt på kvindernes bearbejdning af de dybere følger og virkninger. De kvalitative data viser, at en stor del af kvinderne får taget hul på og bearbejdet traumereaktioner og symptomer på PTSD gennem psykologtilbuddet hos SDTN.

Kvinden bryder med volden:

Evalueringen viser, at andelen af kvinder, som udsættes for vold, mindskes markant gennem forløbet. Således bryder flere kvinder med voldsudøveren, mens andre kvinder får redskaber til at undgå vold, eksempelvis i samarbejdet om børnene. Herudover viser evalueringen, at kvinderne opnår en signifikant positiv udvikling, ift. hvordan volden påvirker dem og deres eventuelle børn.

*Det har givet mig enorm meget styrke, selvværd og selvtillid til at lytte til mine egne grænser. Og så har det givet mig et håb om at kunne leve i fred.
(Kvinde, Rådgivning og gruppeforløb).*

Virksomheden af psykolog- og gruppeforløbet

Evalueringen viser, at de kvinder, som tilbydes hhv. psykolog- og/eller gruppeforløb, i gennemsnit scorer lavere i Empowerment Star end de kvinder, der afsluttes efter rådgivningsforløbet. Således gælder det særligt for de kvinder, der starter i psykologforløbet, at de ved afslutningen af det individuelle rådgivningsforløb ligger lavere end gennemsnittet på sikkerhed, empowerment og selvværd, juridiske forhold samt helbred og sundhed. Disse kvinder er således mere udsatte og har brug for en anden indsats, udover den individuelle rådgivning. Det indikerer, at de kvinder, der tilbydes de øvrige komponenter og flere samtaler, ligeledes er de kvinder, der har mest brug for hjælpen. For kvinderne i psykologforløbet handler det ofte om bearbejdning af traumer, mens kvinderne i gruppeforløbet har brug for at kunne spejle sig i andres fortællinger og føle, at de ikke står alene.

Evalueringen viser endvidere, at både psykolog- og gruppeforløbet sammen med de individuelle rådgivningsforløb har en stor betydning for kvin-

dernes progression særligt ift. selvværd, selvtillid og den generelle trivsel. Kvinderne, der deltager i psykologforløbet, lægger særlig vægt på traumebehandling og bearbejdningen af symptomer på PTSD. Omvendt fortæller flere af kvinderne, at de 10 psykologsamtaler ikke kan stå alene, og flere af dem får hjælp til at finde en fast psykolog, efter at forløbet i SDTN er afsluttet. Desuden viser de kvantitative data, at kvinderne øger deres trivsel markant efter psykologforløbet, målt på WHO-5-trivselsindeks. I tråd hermed opnår kvinderne i gruppeforløbet et stort udbytte. Kvinderne lægger her vægt på muligheden for at spejle sig i de øvrige deltagere, at vide, at de ikke står alene, og på at kunne få styrket troen på et liv uden vold gennem de øvrige deltagere.

De pårørende får øget forståelse for volden samt redskaber til at støtte og hjælpe den voldsudsatte

Overordnet set viser evalueringen, at de pårørende ved endt forløb i høj grad har opnået en større indsigt i voldsfaglighed og derigennem bedre kan forstå den voldsudsatte kvinde og hendes handlinger. Herudover får de pårørende konkrete værktøjer og redskaber til at kommunikere med den voldsudsatte kvinde, hvilket i sidste ende kan bidrage til, at de hjælper den voldsudsatte med at bryde med volden. Evalueringen viser, at de pårørende får støtte til at håndtere deres egen sorg gennem forløbet hos SDTN. Denne sorg kan dog i nogle tilfælde være så stor, at den efter endt forløb fortsat fylder meget hos de pårørende.

Sig det til nogens udviklingspotentialer

Arbejdet med evalueringen har givet anledning til en række udviklingspotentialer og opmærksomhedspunkter:

Sig det til nogen kan med fordel fortsætte udbredelsen af og kendskabet til tilbuddet:

På baggrund af lange ventelister i København, samt den geografiske afstand fra SDTN til mange af kvinderne i tilbuddet, kan SDTN med fordel arbejde på at øge udbredelsen af tilbuddet. Herudover viser evalueringen, at kun 4 pct. af kvinderne i SDTN er blevet henvist til tilbuddet af kommunen. SDTN bør derfor arbejde med at sprede viden om henvisningsmulighederne til tilbuddet blandt landets kommuner.

Styrk arbejdet med at nå ud til en yngre målgruppe:

Evalueringen viser, at SDTN kun i begrænset omfang når ud til de yngre kvinder. SDTN kan med fordel arbejde på at tilpasse tilbuddet og kommunikationen til de yngre kvinder. SDTN ville derigennem få en mere forebyggende karakter, da flere kvinder ville bryde med volden tidligere.

Stor efterspørgsel på tilbud til de voldsudsatte kvinder i selskab med deres børn:

På trods af at mødrene i SDTN er glade for det nuværende tilbud, efterspørger flere kvinder yderligere tilbud direkte målrettet børn, der er vidne til vold, evt. sammen med deres mødre.

Fortsæt arbejdet med at knytte SDTN til krisecentre med den nødvendige voldsfaglighed:

Evalueringen viser, at den store voldsfaglighed hos de fagprofessionelle har afgørende betydning for tilbuddets succes. SDTN bør fortsat kun udbrede tilbuddet til krisecentre, som er veletablerede og har den nødvendige erfaring, viden og voldsfaglighed på området.

Kunde

Danner

Projektperiode

2018-2022

Team

Amanda Thor Andersen
Martin Bæksgaard Jakobsen
Eigil Stefansen
Line Schmidt

Billede på forsiden:

iStockphoto, Motortion

OXFORD RESEARCH

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementerings-evalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S

Vesterbrogade 149
1620 København V.
Denmark

office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Venn-diagrammet er en stilistisk præsentation af Oxford Researchs bestræbelser på at kombinere forskningskompetencer, strategi og kommunikation og lave viden til et bedre samfund.